

ASKERLİK ÜZERİNE DERLEMELER*

Dr. Doğan KAYA

Tarihte ilk düzenli orduya sahip Türk ordusu, Orta-Asya'dan beri süregelen töreyi bugün de devam ettirmektedir. Şöyleki; üste saygı esastır. Onun emirlerine tereddütsüz riayet edilir. Ona karşı mutlak güven duygusu hâkimdir. İcraat, emir-komuta zinciri çerçevesi içerisinde yapılır. Ast ve üstler birbirlerinin yanlarında katiyen lâubali davranmaz. Dolayısıyla disiplinin tesisi ve idamesi üzerinde büyük dikkat gösterilir.

Erkekler için askerlik devresi, ömür boyu unutamayacağı hâtıralarla doludur. Askerlik anında yurdun dört bucağından ayrı karakterde, ayrı terbiye almış ve ayrı bölgenin insanıyla işbirliği, tuttuğu nöbetler, eğitim, yakinen şâhit olduğu orijinal olaylar, uygulamalar, denetlemeler, kişilerce devamlı hatırda tutulur, anlatılır. "Birgün..." diye başlar, kim bilir hangi hatıramızı, kaçınıcı defa anlatırız. Askerlik, hayatımızın belki de en renkli devresini teşkil eder.

Folklorumuzda, araştırdığım kadarıyla, bu olay üzerine fazla yer verilmediğine üzülenek şâhit oldum. Belki bu eksiklik şartlardan ve ihmâlcilikten ileri gelmiştir.

Askerlik hizmeti için silâh altına alındığımda ilk aklıma gelen, askerinin iç dünyasını, davranışını, hasretini, arzusunu merak etmek oldu. 1975 Temmuzundan itibaren bu konuda dokümanter toplamaya başladım. On dört ay sonra elimde külliyetli miktarda malzeme vardı. Bunlardan bir çoğu-folklor açısından zikredilemeyecek kadar basitti. Uygun gördüklerimi yayınlıyorum. Şüphesiz, bunların dışında daha değerli olanları mevcuttur. Dolayısıyla tamamı sayılamaz. İleride yine bazı kalemler tarafından tamamlanması mümkündür. Derlediğim malzemeleri dört ayrı bölümde topladım.

A) Asker Mektupları: Derleyebildiğim dört mektubu yayınlıyorum. Mektuplar, mizahî ve abartılı olup arasındaki ses benzerliği dikkati çekmektedir.

* Yayımlandığı yer: *Türk Folklor Araştırmaları*, XVIII (345), 4. 1978, s. 8291-8293. / XIX (347), 6. 1978, s. 8360-8362. / XIX (357), 4. 1979, s. 8636-8638. *Asker Mektupları*, Sivas Folkloru, III (36), 1. 1976, s. 17-18, 23.

B) Asker Türküleri:

1. **Şairi belli olan türküler:** Bu bölümde üç türkü yer almaktadır. “Askerlik Zamanı” ve “Yârim Yârim” başlıklı türküler kayda değer tarzdadır. Her iki şiir de, 11 heceli olup, kafiye ve mânâ bütünlüğü göze çarpmaktadır.

2. **Anonim Asker Türküleri:** On türkü mevcuttur. Diğerleri kadar kıymete haiz olmamakla beraber askerin psikolojik yapısını aksettirmesi bakımından önemli addedilebilir.

C) **Hatıralar:** Üç tanesi şahsıma ait olmak üzere altı hatıraya yer verilmiştir. Öz olarak askerimizin, üstüne karşı bağlılığını ifade etmektedir. Orijinal olması bakımından dikkat çekicidir.

D) **Fotoğraf Arkası Manzumeler:** On dokuz manzume mevcuttur. Kendi alanında oldukça kıymetli olanları vardır.

A. ASKER MEKTUPLARI

Folklorumuzda ihmâl edilmiş veya dikkat edildiğinde oldukça değer taşıyan ve üzerinde hiç inceleme yapılmamış olan mevzular çoktur. Bunlardan biri de, çok sözü edilmesine rağmen kayda geçirilmemiş olan, asker mektuplarıdır. Bunların derlenmesinin lüzumuna inanarak; ilk fırsatta elde ettiğim mektuplardan ancak orijinal olarak gördüğüm üç tanesini seçtim.

Asker mektupları çizgili dosya kâğıdına yazılır. Kâğıt uzunluğuna olacak şekilde ikiye bölünür veya katlanır. Zarfın içine genellikle sigara, fotoğraf veya çiçek konulur. Anadolu’da asker aileleri oğullarından gelen mektubu okuduktan sonra duvara çakılmış bir çiviye takar ve o mektup orada aylarca kalır.

Aşağıda kaydettiğim mektupları yayımlarken, ağız hususiyetlerine bağlı kalmayıp, bazı gramer hatalarını da düzelttim. Bunun haricinde mektubun tabiiğine dokunmadım.

Mektuplarda kelimeler arasındaki ses benzerliği, yer yer mübalağa hissi, bir askerin iç dünyası ve kültür yapısı, karşısındakine duyduğu iyi niyet duygularının tezâhürü, huzurlu olduğunu belirttiği

halde gurbetin ve hasretin verdiği cořkunluktan ileri gelen illerde kendini bedbaht gösterme çabaları dikkatimi çeken hususlar oldu.

1. Mektup

Sayın kıymetli arkadaşım,

Seni ve beni, gemideki yelkeni, tarladaki dikenini, dünyada olup biteni, askerde hasretlik çekenini, gökteki yıldızı, sevdiğim kızını, kemanı sazını, sofradaki tuzu, baharı yazını, gelinlik kızını, bahçedeki havuzu, yeşil maydanozu yaratan Ulu Tanrıdan iyilikte olmanı dilerim.

Benim değerli, sağlam ciğerli, bazen kederli, bazen şekerli, her dilden anlayan, canlar arası, gönül yarası, avuç ortası, hindi yumurtası, Alman şirketli, krallar kıyafetli, kızlar düşmanı arkadaşım. Evvelâ kalbimin en derin köşesinden, gülyacağı şişesinden selâm ve sevgilerimi sunar, sol kolundaki Nacar marka saatli, kordonu beyaz, pamuktan yumuşak, gülden nâzik, benden uzak ellerinden 500 beygir gücünde sıkırım. Yeni açmış güller gibi, kız oğlana mendil sallar gibi, kızlardaki haller gibi, sazımdaki teller gibi ben de hatırını suâl ederim.

Arkadaşım, ben burada çok hastalandım. Şimdi yatıyorum. Doktorlar şu ilaçları tavsiye ettiler. Bu ilaçlar burada yok. Senin göndermeni istiyorum. 10 eşek arısı, 60 yumurta sarısı, 50 çingene karısı, 5 kilo tahin helvası, 28 keklik yumurtası, 30 kilo üzüm kurusu, 17 mısır darısı, 97 tavuk kızartması, 10 kilo biber dolmasını bir kazana doldur. İçine 7 kilo tuz, 48 kilo muz, bir kamyon maydanoz, bir de güzel kız koy. 90 gün kaynat, 80 gün oynat, 20 ay karıştır. İlacı yapınca bir ceviz kabuğuna koy, şu adrese gönder. Cismi yok tümen, gönüllüler bölüğü, tozkoparan mangası nöbetçi âmiri eliyle diye yaz, postala.

Uzay yolu Apollo bahçesi arkadaşım. Böyle yazmamın sebebi, tahsilimdir. Tahsilimi soracak olursan ilkokula hiç gitmedim. Ortaokulun önünden bile geçmedim. Liseyi hayatta görmedim. Karı gördüm kız sandım. Sopyayı gördüm hıyar sandım. Seni gördüm şaşkırdım kaldım.

Mektubuma değil de satırlarıma burada son verirken selâm eder, hasret ve hürmetle o mübarek ellerinden sıkırım. Acele cevabını beklerim.

Yazan:

2.Mektup

Bismillahirrahmanirrahim.

Yüksek bir Türk gencine takdimdir.-

Ey benim candan ve gönülden, kalbimin köşesinden, gülyâğı şişesinden, günlük neşesinden derken, halden hatırdan, beş-on satırdan...

Yazması benden, okuması senden, dinlemesi arkadaşlarından... Yeni açmış güller gibi, şeker yemiş diller gibi, kız oğlana mendil sallar gibi, seni-beni, gemideki yelkeni, kayıktaki dümeni, taksidedeki freni, sılada hasretlik çeken, sizi-bizi, ördeği-kazı, tarladaki karpuzu, gökteki yıldızı, sıladaki bekâr kızı yaratan Yüce Mevlâ'dan iyilikte olmasını dilerim. Hal ve hatırını sorarım. Ellerinden sıkar, müsadenle ben de senin gözlerinden öperim.

Arkadaşım, atmış olduğun kendin kadar kıymetli mektubunu aldım. Derecesiz memnun oldum. Ben de, seni memnun edebilmek için, çirkin yazılarımla düzgün satırlarımı karalayayım.

Arkadaşım Kadir, Tayyar'dan mektup alıyon mu? Alıyorsan; adresini bana yaz ve bir de Kanber Alakuş'un adresini...

Arkadaşım Hamdi'den de sual etmek istersen; ön ve son kelimesine kadar hamd olsun sıhhatim yerindedir. Bir kederim varsa; o da sizler gibi arkadaşlardan ayrılışım.

Arkadaşım, bir de sizin gibi arazideyiz. Çadırda yatıyoruz. Bir ay filan oluyor. Yalnız, bizim olduğumuz yerde sivrisinek çok. Başka bir yaramazlık yok.

Arkadaşım, daha ne yazayım? Huzurunuzdan istemeyerek ayrılırken üzerime farz olan tanrı selamlarını tekrardan sunarım. Kestane kebab, acele cevap...

Haydi mektubun uğurlar olsun. Dağlar taşlar yolun olsun. Geçtiğin köprüler ve yollar uzun olsun. Şu mektubu vermeyenin iki gözü kör olsun.

Son.

Yazan

Kıymetsiz Arkadaşın Hamdi Şimşek

Mektup sahibi : Hamdi Simsek
Tahsili : Ortaokul 1. Sınıftan Terk
Memleketi : Yıldızeli'nin Bedel Köyü
Yaşı : 21
Mektubu yazdığı tarih : 11 Eylül 1975

3. Mektup

Selâmünaleyküm.

Ey benim sayın, değerli, badem şekerli, güller arası, altın ortası, gaz-ördek yumurtası, geceleri rüyamda; gündüzleri hayalimde gezen, candan ve ciğerden pek çok kıymetli arkadaşım!

Evvelce kalbimin en derin köşesinden, gül yağı şişesinden, saklamış olduğum selamlarımı sunar; hasretle her iki nazil ellerinden sıkarım. İki karakoç gözlerinden öperim. Nasılsın? İyi misin? İyi olmanı seni, beni yaratan Allah'tan niyaz ederim. Sende kıymetsiz kardeşinden soracak olursan; hamd olsun iyiyim.

Arkadaşım Fehmi! Ben Haziran'ın 20'sinden beri Sivas'tan mektup alamıyorum. İstirahatlarda hep senin gönderdiğin Sivas manzarasına bakıyorum; bir de fotoğrafına... Sende beni hatırla diye bir cansız resmimi gönderiyorum. Bana verdikleri doçun önünde çektirdim.

Ali, durumuma gelince; bir her gün eğitim yapıyoruz. Her gün günleri sayıyorum, bitmek bilmiyor.

Kıymetli arkadaşım başka ne yazayım? Benim yazacağım bu kadar eksikliğini sen tamamla. Mektubuma değil de, satırlarıma burada son verirken tekrar selam eder, incitmeden ellerinden sıkar, müsadenle gözlerinden öperim.

Yazıp Gönderen
Talihsiz Arkadaşın Kadir

Er'in gönderdiği fotoğrafın arkasındaki manzum sözler:

*Gönül gezmek ister,
Hasretlik sevgiyi besler,
Beni soran olursa,
Çıkar resmimi göster.*

*Dağda ceylan gezer mi?
Tozu toprağı ezer mi?
Bak, sen garip resmime;
Bacanağıma benzer mi?*

Mektup sahibi : Kadir Tas
Tahsili : Ortaokul I.Sınıftan Terk
Memleketi : Sivas'ın Keçili Köyü
Yaşı : Anne Yaşı 19
Mektubu yazdığı tarih : 19 Ağustos 1975

4. Mektup

Yüksek bir Türk gencine takdimdir.

Ey benim pek çok kıymetli canım arkadaşım, kardeşim ve tertibim ve devrem olan arkadaşım! Şu kısa satırlarıma başlarken; önce üzerime farz olan en büyük saygılarımı, sevgilerimi ve kucak dolusu selamlarımı 20 günlük hasretten o iki ellerinden incitmeden sıkarken; müsadence usulca gözlerinden öperim ve en önce "Nasılsın, iyi misin ve ne durumdasın arkadaşım Bekir?" diye sorarım ve vazifende başarılar ve sanki bir hayal gibi şu askerlik denen kutsal vazifeyi bitirmeni seni ve beni yaratan Ulu Tanrı'dan temenni ederim.

Canım arkadaşım! Göndermiş olduğun en az kendin kadar kıymetli bir zarf içinde iki kağıtlı mektubunu aldım ve ne kadar memnun olduğumu sana mektupla anlatamam.

Arkadaşım Bekir! İnan ki, senin mektubunu okurken; sanki seninle baş başa vermiş konuşur gibi bir şey oluyordum. Ama bir de baktım ki, sen yoksun. O vakit ne olduğumu bilmiyorum.

Arkadaşım! Şimdi sen bir saniye daha aklından çıkarmayan, gariban devren olan Ahmet'ten bir miktar soracak olursan; benim şimdilik canım sağ ve sıhhatim yerinde. Tek düşüncem var; O da senin bildiğin gibi köyümün ilk baharda açılan çiçek gibi kızlardan ve sonbaharda açılan ve misk gibi kokan gül yanaklı kızların ve senin ve diğer arkadaşlarımın ve annemin ve babamın ve memleketimin ve herkesin ile kavuşmanı düşünüyorum ve memlekete bir daha sağ olarak döner miyim, diye onu düşünüyorum.

Arkadaşım Bekir! Biz yine arazideyiz. Hava geceleri çok soğumağa başladı. Onun için muntıkada üşümeğe başladık. Şimdilik burada işimiz çok sıkı. Dün saat 6'da çalışmadan geldik. Hemen yemeği yedik, kuşandık. İçtimaa çıkarken arkadaşın biri dedi ki: "Üç mektubun var" dedi. Bir baktım biri küçük Mustafa'dan, biri Erdemlili ve Urfa'da asker bir arkadaştan.. Biri de hiç unutamadığım arkadaşım olan senden. Bizi hemen muntıkaya götürdüler. İnanırsan arkadaşım ayın ışığında bir parça okuyabildim. Tabura gelince sabah uykudan kalkar kalkmaz hemen mektubunu çıkarttım; hepsini okudum.

Arkadaşım! Burada bugün arkadaşlar izine gidiyorlar. Bir hemşehrim de Sivas'a gidiyor. Sivas'ta bizim eve de uğrayacak. Gelince ben iyice her şeyi sorar öğrenirim. Sana öyle bir mektup yazarım ki, mektubu okuyunca sanki Sivas'ı görmüş gibi olursun. Arkadaşım, biz asker ocağında memleketi düşündükçe mahvoluyoruz. Böyle giderse, bizim askerlik bitmeyecek.

Burada son der, tekrar selam eder, acele cevap beklerim.

Gönderen Unutulan Asker

Mektup Sahibi	: Ahmet Ceylan
Tahsili	: Ortaokul son sınıftan gezintili
Memleketi	: Sivas'ın Aydoğan Mahallesi
Yası	: 20
Mektubu yazdığı tarih	: 7 Eylül 1975

B) ASKER TÜRKÜLERİ

1) Şairi belli olanlar:

Askerlik Zamanı

Birinc'ayda sarı tüyler görülür	Ay dört olur dağıtırlar, her yana
İkinc'ayda toplu yemin verilir	Beşinci ay alışsın katana
Üçünc'ayda er silaha sarılır	Altıncı ay asker oldun vatana
Böyle döner askerliğin kervanı	Ondan sonra çıkar izin fermanı
Yedi-sekiz askerliğin zamanı	On birinde hor göz ile bakılır
Dokuzunda kimse bilmez amanı	On ikide tüm saçların dökülür
Onuncu ay çok özlensin cânânı	On beşinde ince belin bükülür
Düşünürsün köyünü hem harmanı	Kalmaz olur dizlerinin dermanı
On altıda uzun yollar görünür	On dokuzda günlerini sayarsın
On yedide kara yasa bürünür	Yirmisinde sivilleri giyersin
On sekizde uçan kuşa yerinir	Sevdiğine kavuşunca doyarsın
İlaçlarsın ellerinle yaranı	Kestirirsin şükür ile kurbanı

Ulu tanrım etsin bizlere yardım
Bir değil beş değil on değil derdim
Sütyemez derkine çok hayal kurdun
Hatırlayıp dertli geçen zamanı

(*derkine* : der ki, söyler)

Şairin adı	: Mehmet SÜTYEMEZ
Doğumu	: 1955
Memleketi	: Pazarcık/Kahramanmaraş
Tahsili	: İlkokul
Saz çalıp çalmadığı	: Çalmıyor

Yârim Yârim

Ayrı kaldım diye unutma beni	Vurgunum kaşına elâ gözüne
Rüyamda gördüm her gece seni	Aldandım yârin bir çift sözüne
Uğruna veririm bu tatlı canı	Uzak düştüm hasret kaldım yüzüne
Çağlayan göz yaşı sil yârim yârim.	Beni hatırlayıp gül yârim yârim
Zaman olup askerliğim bitince	Başkent Gündoğan'dır bizim köyümüz
Kuşluk vakti ibibikler ötünce	Ta Yozgat'tan gelir soğuk suyumuz
Saç tarayıp elde ayna tutunca	Şimdi ne kararda emmi, dayımız

Şairin adı : Ali Kaya
Memleketi : Bozkır Köyü-Ortaköy/Aksaray
Doğumu : 1930

Gidiyorum Ana

Akşam oldu vardım koca Kayseri Ereğli, Karaman, kaldım Konya'da
Gündüz geçtim gittim Niğde'yi Bor'u Antalya Fethiye derken Muğla'da
Ulukışla derler yol oldu yarı Yol ayrıldı artık bana Kula'da
Ankara'ya doğru gidiyorum ana Isparta'ya doğru gidiyorum ana

Denizli, Salihli Kırşehir ili Beni yetiştirdin saldın vatana
İstanbul İzmir'in çoktur, güzeli Nice dağlar aşım vardım, kıtama
Sivas Kabakyazı durmuyor yeli Sevdiceğim bürünmesin, mâteme
Amasya'ya doğru gidiyorum ana Kütahya'ya doğru gidiyorum ana

Giy, diye verdiler elbise, fotin Daha bunlar destanımın yarısı,
Teçizat kuşanıp, tuttum, nöbetim Gelecek mektuba kaldı gerisi
Her zaman vatana fedâ hayatım Duydum ki ötüyor tâdat borusu
Manisa'ya doğru gidiyorum ana İçtimaa doğru gidiyorum ana

2) Anonim Asker Türküleri:

Bayram Türküsü

Efkâr geldi kalem aldım elime Bayram sabahında eller öpülür
Hep acılı sözler gelir dilime Anamın gözünden yaşlar dökülür
Felek beni attı gurbet eline Gurbet elde benim boynum bükülür
Ana bayramınız mübârek olsun Ana bayramınız mübârek olsun

Askerlik çağında şubeye geldim Bayram namazını kıtada kıldım
Sene bin dokuz yüz kırkbeş te doğdum Talihim kötüyümüş kadere yandım
Adana'ya geldim tugayı sordum Eller bayram yaptı ben de ağladım
Ana bayramınız mübarek olsun Ana bayramınız mübârek olsun

Karlar erir duru göller bulanır Sabah oldu yatağımdan zor kalktım
Yaz gelince çayır, çimen sulanır Asker çantasını boynuma taktım
Bir senede iki bayram dolandır Tebrik gelir diye postaya baktım
Ana bayramınız mübârek olsun Ana bayramınız mübârek olsun

Uzak oldu bana buradan sılam Düğünde bayramda yakarlar kına

Kutlu olsun ana sizlere bayram Uzat ta elini öpeyim ana
Cümle akrabaya ederim selâm Bugün efkârliyım dokunma bana
Ana bayramınız mübârek olsun Ana bayramınız mübârek olsun

Bayram günü karaları bağlarım Silaya bir mektup yazdım, karalı
Bazan ağlar bazan türkü söylerim. Mektubumda kara haber sıralı
Şu garip gönlümü nasıl eğlerim Zaten vâlidemin bağı yaralı
Ana bayramınız mübârek olsun Ana bayramınız mübârek olsun

Acı olur, gurbet elin dumanı
Bize geldi, ağlamanın zamanı
İki sene bensiz yapın bayramı
Ana bayramınız mübârek olsun

Askerin Çilesi

Yaşım yirmi dedi ben asker oldum Bizlere verdiler M 1 tüfeği
Hasretlikle yandım gül gibi soldum Bele doladılar 20 fişeği
Yârin kıymetini gurbette bildim İflah etmez beni gurbet ocağı
Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim

Sabahleyin altıda yataktan kalktım. Vize dağlarında martılar uçar
Yüzümü çevirip silaya baktım Silayı andıkça yüreğim coşar
Artık usandım ben canımdan bıktım Terhis olan bizi bırakıp kaçar
Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim

Yaz bahar gelirden ötmeyen mi turna Yürü tren yürü yolun düz olsun
Arkadaş karşımda düşünüp durma Söylen trençiye kömür doldursun
Aman komutanım suçum yok vurma Dumanı çıkınca, dostlarım görsün
Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim

Kışlanın önünde var bir iskele Şubenin önünde bir bir saf olduk
Yaşım yirmi idi geldim, askere Verildi sülüsler sararıp solduk
Ne izinimiz var ne de tezkere İstasyona gelince trene dolduk
Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim

Yürüyüşte çekersen eğer dizini Yetmiş beş kasımda günlerden Salı
Her bir şeyden esirgersen gözünü; Gelmişim askere gözlerim dolu,
Altı ayda alın yıllık izini Şimdi açtı m'ola silanın gülü
Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim

Malatya'dan çıktım dumanlı başım Boş verin sözüme, hepsi şakadır

Gece gündüz eğitimidir her işim Buradan bakanın gönlü yufkadır
Sılamdan kesildi ekmeğim aşım Yirmi ay bitince sanki rüyadır
Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim Saymakla bitmiyor ben ne eyleyim

Sevdiğim

Beni hatırlayıp alsan, kalemi Ayrılırken yüreğimi dağladın
Birkaç satır mektup yazsan sevdiğim Ağlayıp arkamdan mendil salladın
Asker oldum diye kesme selâmı Hiç düşünme diye bana söyledin
Ağlayıp karayı giyme sevdiğim Teselli eyleyen sendin sevdiğim

Karalar giyininip çözme alları Trene bindim de düştüm, yollara
Gelirim sevdiğim bekle yolları Benden selâm söyle eyle gonca güllere
Tatlı tatlı konuştuğun dilleri Bu askerlik beni gurbet ellere
Lal eyleme gönder selâm sevdiğim Saldı dertli dertli işit sevdiğim

Gurbet elde diye unutma beni Biter bu askerlik gurbet gezerek
Bir zaman hatırdan çıkarmam seni Ağladın karşımda gözün süzerek
Verdiğin o güzel sözlerin hani Arayıp sormayıp derhal bezerek
Neler söylemiştin bana sevdiğim Gözden irak tuttun beni sevdiğim

“Unutma izine gel” dedin, bana Artık burada bitirelim sözleri
Hasret kalacağız daha bir sene Ağlayıp da hasta etme gözleri
Nazlım bu destanı ben yazdım sana Gazi Ata’mızın güzel sözleri
Hatıra olarak sakla sevdiğim Emanettir vatan bize sevdiğim

Yemek Destanı

Soğan paşa olmuş gözlük gözünde Piriñ firar etmiş askeri üzer
Elma memur olmuş, aylık izinde İspanak mahkumdur, hapiste gezer
Reçel inzibat mı durmaz sözünde Nohut kâtip olmuş nöbeti yazar
Askeri doyuran bulgur pilavı Askeri doyuran bulgur pilavı

Çay ile zeytin kalk borusun çaldı Hoşaf albay olmuş gitmiş alaya
Pırasa tüfeği eline aldı Yoğurt hakim olmuş bakmaz davaya
Fasulye askeri cepheye saldı Taze üzüm küsmüş gitmez sılaya
Askeri doyuran bulgur pilavı Askeri doyuran bulgur pilavı

Armut eğitime özenemedi Peynir çavuş olmuş, sopa elinde
Muz çürüğe çıktı gezinemedi Patlıcan kibirli eli belinde
Biber kursa gitti kazanamadı Erik kayıp olmuş Arap çölünde
Askeri doyuran bulgur pilavı Askeri doyuran bulgur pilavı

Yâre Türkü

Mektubun alınca verdim kararı Sarı saçlarına rüzgâr eserse
Bu tatlı canımdan bezer gelirim Şayet düşmanlarım ardın gezerse
Varsa sana bir kimsenin zararı Hâin anan baban sana kızarsa
Topla tüfeğimle eser gelirim Esas duruşumu bozar gelirim

Yollarda erkekler laf atarlarsa
Komşular bir olup hep çatarlarsa
Yokluğumu bilip fors satarlarsa
Süngü ve tüfeğim asar gelirim

İzin Türküsü

Adımı çıkardılar Ali Uzun'a İzin ver teğmenim gidem yerime
Verir isen gideceğim izine İster beni sürgün eyle Çorum'a
Berber Mustafa'nın küçük kızına Bir gün olsun gönder beni yârime
Âşığım teğmenim yol ver gideyim Âşığım teğmenim yol ver gideyim

İzin ver teğmenim izin isterim
Şimdi izin yoksa güzün isterim
Berber Mustafa'nın kızın isterim
Âşığım teğmenim yol ver gideyim

Postacı

Bir mektup yazdım da posta almadı Tel çektim giden ayın üçüne
Cevap beklemeye sabrım kalmadı Cevap gelmez korku düştü içime
Firar edecektim param kalmadı Karıştır çantayı bir bak içine
Sevdiğimden mektup var mı postacı Sevdiğimden mektup var mı postacı

Trenin yolları demir değil mi Ömrümün kervanı tünele daldı
Askere verilen emir değil mi Sandım ki gönümün gülleri soldu
Çileye katlanmak ömür değil mi En fazla yârimi göresim geldi
Sevdiğimden mektup var mı postacı Sevdiğimden mektup var mı postacı

Sıla Hasreti

Ne yaman yerdeyim kaldım, burada Memleketten çıkardılar, bizleri
Verin tezkiremi erem murada Ağlattılar gelinleri kızları
Bana derler neyin kaldı silada Hiç aklımdan çıkartmıyom sizleri
Onun için arz'ederim silayı. Onun için arz'ederim silayı

Denizli'ye vardım tepeden düzden Felek beni attı gurbet ellere
Askerin gömleği bir karış bezden Şimdi mecnun oldum düştüm çöllere
Zalim felek beni ayırdı sizden Hasret kaldım, sıldaki güllere
Onun için arz'ederim sılayı Onun için arz'ederim sılayı

Askerlik derlerdi geldi başıma Hasta oldum sızılıyor tenlerim
Zehir kattı benim tatlı aşıma Gülmeyi unuttum dâim inlerim
Mektup yazdım akrabaya eşime Sayarım sayarım bitmez günlerim
Onun için arz'ederim sılayı Onun için arz'ederim sılayı

Askerin kıtası Çakıllı-Vize Vize-Çakıllı'dan soğuk su akar
Tam on bir aydır hasretim, size Oturmuş askerler çamaşır yıkar
Nasipse geliriz birgün göz göze Askerlik insanın boynunu bükür
Onun için arz'ederim sılayı Onun için arz'ederim sılayı

Yemekhane tâ bir ucdan bir uca Destanuma başlarken dikkat eyleyin
Ne gündüzler gündüz ne gecem gece Beni soranlara selam söyleyin
Zalim gurbet usandırdı iyice Aramız uzaktır artık neyleyim
Onun için arz'ederim sılayı Onun için arz'ederim sılayı

Kışlanın önünde büyük bir havlu Adana'nın bir tarafı su imiş
Askerin belinde palaska bağlı Sıcığından çayır çimen kurumuş
Kimisi nişanlı kimisi evli Acemilikte bu askerlik zorumuş
Onun için arz'ederim sılayı Onun için arz'ederim sılayı

Ben bir kuş idim öteridim dalda Çadır kurdum şu dağların düzüne
Sılada sevgilim gözleri yolda Hasret kaldım ana baba sözüne
Omuzda tüfeğim fişeğim belde Benden selam söylen elin kızına
Onun için arz'ederim sılayı Onun için arz'ederim sılayı

Askerin dayanmaz gurbete özü
Gurbette garibin gülmezmiş yüzü
İki bayram geçti görmedim sizi
Onun için arz'ederim sılayı

Tezkire Arzusu

Bornova dağları dikenli taşlı Uzaktır aramız yüzümüz gülmez
Gözümüz yaşlıdır sıldan yana Fânidir bu dünya kimseye kalmaz
Sırtımda çanta var elimde beşli Ecel gelmeyince ayrılık olmaz
Birgün tezkireyle gelirim ana Birgün tezkireyle gelirim ana

Günlerim sayarsan daha çok uzun Yazıma bakıp da beni hatırla
Kalbim yâri görür sızlar ansızın Teselli ver bana birkaç satırla
Belki ilkbaharda belki de yazın Belki otobüsle belki motorla
Birgün tezkireyle gelirim ana Birgün tezkireyle gelirim ana

Kışlanın önünde yel gelip geçer Asker oldum diye ağlama ana
Terziler oturmuş elbise biçer Üzülüp yüreğim dağlama ana
Gün dediğin nedir tez gelip geçer Trene binerek eğleme ana
Birgün tezkireyle gelirim ana Birgün tezkireyle gelirim ana

Akar coşkun seller bulanır göller Talihsizim anam gülmedi yüzüm
Çok uzakta kaldı o bizim eller Bozulmuş telleri çalmıyor sazım
Askerlik üç-dört ay inecek derler Dünyam zindan oldu görmüyor gözüm
Birgün tezkireyle gelirim ana Birgün tezkireyle gelirim ana

Rüyamda görmüştüm, ana kucağı Burada sözlerim nihayet buldu
Uyanıp baktım ki, asker ocağı Ağladım gözlerim yaş ile doldu
Felek hasret etti, yurdu, bucağı Sabreden askerler tezkire aldı
Birgün tezkireyle gelirim ana. Birgün tezkireyle gelirim, ana

Mektup Derdi

Vize'nin suları, çağlayıp akar Kıtamız Vize'de bildirem, sana
Kışlanın kapısı doğuya bakar Mektup bekliyorum sızlaya yana
Anasız hasretlik bağrımı yakar Mektupsuz günlerim geçmiyor ana
Ana mektubunu gönder acele Ana mektubunu gönder acele

Kışlanın önünde, ufacık taşlık Tekirdağ'ın çiçekleri morumuş
Kantin pahalıdır yetmiyor harçlık Bozulmuş bağları otu kurumuş
Ya talihsizlik ya da yoksulluk Gurbet elde mektupsuzluk zorumuş
Ana mektubunu gönder acele. Ana mektubunu gönder acele

Evde kaldı, bıçkı ile keserim Askerler dizilmiş, hep bölük bölük
Mektup göndermezsen ana küserim Sılada mı kaldı emmi dayılık
Eşimden ayrıldım şimdi askerim Bir çift selam yazsan bana iyilik
Ana mektubunu gönder acele Ana mektubunu gönder acele

Dinle ana dinle kara yazımı Kapandı mı bizim köyün yolları
Unutma buradaki körpe kuzunu Tomurcuktu açtı m'ola gülleri
Gelir diye bakma yolu uzunlu Gamlı geçirtmeyin bana günleri
Ana mektubunu gönder acele Ana mektubunu gönder acele

Trene bindim, tren gitmiyor Asker oldum, benim günler bitmiyor Uzattım, elimi size yetmiyor Ana mektubunu gönder acele	Evlatsız evlerde duman tüter mi Yapraksız ağaçta, bülbül öter mi Mektup gelmeyince günüm biter mi Ana mektubunu gönder acele
Sizlere karşı suçum bilemem Şu yalan dünyada birgün gülemem Ölürüm belki de sana gelemem Ana mektubunu gönder acele	Ben ölürsem; mezarımı kazmayın Sözlerim acıdır bana kızmayın İsterseniz bir mektup ta yazmayın Ana mektubunu gönder acele
Sizden ayrılınca vedâ ederim Vatan için canı fedâ ederim Gurbette kendimi gedâ ederim Ana mektubunu gönder acele	Asker oldum, soran yoktur derdimi Gönderdiğim mektup size vardı mı Gelin kızlarımız ev-bark kurdu mu Ana mektubunu gönder acele
Mektubun sık gelsin olsun haberim Doğuştan kötüdür benim kaderim Dertten boynu bükük, bir garip erim Ana mektubunu gönder acele	Son verdim sözüme bu kadar selâm Boyası tükendi yazmıyor, kalem Burcu burcu kokar burnumda sılam Ana mektubunu gönder acele

C) HATIRALAR

Vize'nin Çakıllı Kasabasının yakınında bulunan Topçu taburu garnizonunda istirahat anındaydık. Bir ara meşrubat içmek ihtiyacını duyduk. Aksilik bu ya garnizonumuzda hiç meşrubat yoktu. Askerlerden birini çağırdım. Bizden 500 m ilerideki köyden 4 koka-kola alıp gelmesini söyledim. Asker: "Emredersin komutanım" dedi, gitti. Biz sohbetimize devam ettik. Duyduğum ayak sesi -Askerlik yapanların malumudur; selâm verilirken topuklar birbirine vurulur.- üzerine geriye baktım. Asker gelmişti. Elinde 4 tane paket tutuyordu. "Getirdin mi?" dedim. O: "buyurun" diyerek elindekileri bana uzattı. Şaşırmıştım. Merakla paketleri aldım; üzerine baktım. İyi cins kakao yazılı idi. Paketleri iade ettim. Asker tekrar köyün yolunu tutarken, gözleri paketlerin üzerindeydi.

Askerleri muharebeye hazırlamak için ordumuzun en fazla üzerinde durduğu faktörleri spor, eğitim ve atıştır. Bu senelerden beri

aynı dikkat ve titizlikle devam ettirilir. Mehmetçik bunlardan en fazla atıştan hoşlanır. Atış olduğu günler adeta bayram eder. O anda en büyük arzusu, arkadaşlarının yanında en iyi dereceyi almak, hiç olmazsa onlara karşı mahcup düşmemektir. Atış yaptıktan sonra, aldığı mermilerin boş kovanlarını eksiksiz olarak mal sorumlusuna teslim eder. Ordumuzda zimmet mühim rol oynar. Bu bakımdan askerlik insanın eşyasına sahip çıkması gibi bir tecrübe ve alışkanlık kazandırır. Bu cümleden olarak askerlerimizin birinin aklı, yukarıda bahsettiğimiz boş kovanların tam olarak teslimine takılmış. Mesai arkadaşım Astsubay Fevzi Erden (Koyulhisar-SİVAS) anlatmıştı.

Bir atış esnasında atışını yapan Karslı bir er aldığı 8 merminin boş kovanını teslim ederken, ezile-büzüle "Gomutanım, izin verirsense bir soracağım var" demiş. O da: "Sor" demiş. Er: "Gomutanım, bize herb çihanda çohlu mermi vereceyhsiniz deyil mi?" diye sormuş. Başçavuş "evet" manasında başını sallamış. O tekrar: "Peki eyleyse (öyle ise) herb ederkene gapçuhları (boş kovanları) nasıl döşüreciyh? (toplayacağız) demiş.

Tankçı Yüzbaşı Burhan YENER anlatmıştı.

Yüzbaşı erin birin çağırmış. "Bana kantinden bir tane koka-kola al gel" demiş. Er, selâm vermiş, çıkmış. Kantine bakan ere: "Yüzbaşım bir tane koka-kola istedi" demiş. Kantinci er bunu biraz saf görünce - argo tabirle- dalga geçmiş. "Koka-kola yok; coca-cola var. Vereyim mi?" demiş. Er bunun üzerine oradan ayrılmış, koşarak yüzbaşının yanına gelmiş, selâm vermiş. "Gomutanım, koka-kola yokmuş, coca-cola varmış. Alim mi" demiş.

Trakya'nın nemli rüzgârı meşhurdur. Yazın kavurucu sıcaklarda çok arzulanan bu esinti, kışın insanı aciz bırakır, dışarıya çıkartmaz eder.

Kışın kışlığını yaptığı günlerde, Vize'de üç arkadaşla birlikte kalıyorduk. Vize'de üç evden çıkıp, karanlıkta ancak dönüyorduk. Hâliyle çarşı ile irtibatımız azdı. Evde çıramız yoktu. Gaz ile sobayı tutuşturmayı da sakıncalı buluyorduk. Bu yüzden bizim askerlere "Eğitim yaparken arazide çıra bulursanız, bana getirin" dedim. Aradan iki gün geçti, erin biri elinde bir kütük ile yanıma geldi. "Bu nasıl

komutanım” dedi. O günlerde de bende müthiş nezle vardı. Gayrı ihtiyarı koklamak istedim. Tabii kokusunu alamadım. Fakat çıra olduğundan şüphem yoktu. “Peki, bunu kalem gibi kalem gibi yap getir” dedim. “Emredersin” dedi, yanımdan ayrıldı. Er bir parça kesmiş, cam ile üzerini törpülemiş. Yapabildiğince bir kurşun kaleme benzetmeğe çalışmış. Biraz sonra yanıma geldi. Elindeki incelterek kaleme benzettiği çırayı bana uzattı. “Böyle nasıl, komutanım?” dedi. Ben durumu anlamıştım. “Peki” dedim, “Neye böyle ince yaptın?” “Komutanım, koklayamadın ya, burnuna sokabilesin diye böyle yaptım” demez mi?

Tankçı üsteğmen Erdal BÖLÜKBAŞI anlatmıştı.

Şu anda ismini hatırlayamadığım bir binbaşı erin birini çağırmış. “Oğlum, çarşıya git, bir izolabant al, gel” demiş. Er parayı almış, dışarı çıkmış. Parayı vasıtayla gidip gelmek için verdi zannetmiş. Binbaşı bir müddet beklemiş, fakat er görünürlerde yok. Hâlbuki 10 dakikalık yol. Yarım saat, 1 saat derken er 2 saat sonra gelmiş. Yanında da biri var. Selâm vermiş. “Getirdim, gomutanım” demiş. Binbaşı başını kaldırmış, bir de ne görsün; erin yanında bir inzibat pür-dikkat kendisine bakmıyor mu?

Bir nöbetimde, saat 02.30 sularında, nöbet yerlerini dolaşıyor; nöbetçileri kontrol ediyordum. Parola “ufuk”, işaret; “tan” idi. Bir nöbetçinin yanına gittim, beni durdurdu. İşareti söylemesini bekledim. Benim de parolayı söylemem gerekiyordu. Fakat erde hiç bir emâre yoktu. Galiba beni görünce heyecanlandı. Açılması için adını, memleketini sordum. Bitlisli idi. Nöbetin nasıl tutulacağı üzerine biraz talimat verdim. Biraz açıldı. “Peki, bugünkü parola, işaret ne?” dedim. Kendisine has Bitlis ağzı ile “ufah-tang” dedi. Tekrarlattırdım, aynısını söyledi. Parolayı ve işareti kendi diline yakın bir tarzda anlamış, değiştirmişti. “Nasıl tank, oğlum?” dedim. Verdiği cevap üzerine, daha da şaşırdım. “Küçük tank” demesin mi?

D) FOTOĞRAF ARKASI MANZUMELER

Alın resmimi yerde kalmasın	Dağların başındayım
Güneşe koymayın resmi solmasın	Yirmi bir yaşındayım
Sevmeyenler ellerine almasın	Beni görmek istersen
Saklayın resmimi hatıra kalsın	Çevir bak karşıdayım
Hayat size şen olsun	Ben bir askerim yoktur kederim
Kalbiniz neşeyle dolsun	Bu dünya fânidir vefat ederim
Benim şu cansız hayâlim	Resmimi saklayana bin
Size ebedi hatıra kalsın	Teşekkür ederim
Bu bir güldür elbet solacak	Resmime yazarım, sıralı yazı
Bir gün gözlerine toprak dolacak	Bakın fotoğrafa unutman bizi
Ben kalırsam gurbet ellerde	Her zaman hatırdan çıkarmam, sizi
Resmim size hatıra kalacak	Saklayın resmimi yadigâr olsun
Beraber gezindik, hayat yolunda	Kendim uzakta, hayâlim yakın
Resmimi alınca sakla, koynunda.	Resmimi saklayın, atmayın sakın
Topraktan aldılar cismimi	Hatırlatır beni sana
Tankçı koydular ismimi.	Ölürsem ruhuna fatiha
Eğer gelmezsem askerden geri	Ölmezsem ebedi hatıra.
Saklayın bu kıymetsiz resmimi	
Hayâlimdeki şu izler	Ey benim cansız resmimi
Bahçedeki filizler	Evimize gidersen
Size bakan şu gözler	Benden selâm edersin
Her an sizleri özler	Annem hani oğlum derse
Hayatınız şen olsun	Beni gönderdi dersin
Resmim hatıra kalsın	